بسمه الحکیم

إِنّ اللّهَ یَأمُرُکُمْ أنْ تُؤَدّوا الْأمَانَاتِ إِلَی أهْلِهَا

خدا قاطعانه به شما فرمان می دهد که امانت ها را به صاحبانش بازگردانید.

پیشنهادات اجمالی در جهت اصلاح و ارتقاء حوزه معماری و شهرسازی

پیشنهادات اجمالی در جهت اصلاح و ارتقاء فوری (کوتاه مدت) مشکلات حوزه معماری و شهرسازی موجود کشور که می توان در چهار حوزه کلی خلاصه و جداگانه پیشنهاداتی در جهت اصلاح و ارتقاء وضع موجود آنها مبتنی بر رسالت ایجاد «تمدن نوین اسلامی-ایرانی» در گام دوم انقلاب ارائه داد.

1. **حوزه دانشگاه ها و دانش آموختگان**
2. **حوزه قوانین و ضوابط**
3. **حوزه مدیران و کارفرمایان (دولتی، ملّی و مردمی)**
4. **حوزه مهندسان مشاور، پیمانکاران، مجریان و کارآفرینان**

که پیشنهاداتی در هر بخش تقدیم می گردد:

۱- حوزه دانشگاه ها و دانش آموختگان

شامل تعامل ۵ زیربخش «آموزش + پژوهش + پرورش + گزینش + گسترش» به شرح زیر:

۱-۱- آموزش: در جهت اصلاح و ارتقاء سرفصل و محتوای دروس رشته ها و گرایشهای مربوطه لازم است «شورای تحول و ارتقاء علوم انسانی در شورای عالی انقلاب فرهنگی (کارگروه معماری و شهرسازی)» که متأسفانه در دولت قبلی مورد بی توجهی بود، مجددا از اساتید برجسته متخصص و متعهد که دارای سوابق آموزشی، پژوهشی و تألیفاتی در احیاء هویت «اسلامی-ایرانی» داشته و به این موضوع اعتقاد راسخ دارند، تشکیل و نسبت به اصلاح سرفصل و محتوای کلیه دروس رشته معماری و شهرسازی در کلیه مقاطع تحصیلی (مبتنی بر هویت اسلامی-ایرانی) اقدام نمایند. این منابع باید به تصویب شورای مرکزی رسیده و وزارت متبوع به کلیه دانشگاهها ابلاغ نماید. این منابع می تواند از نظر محتوایی، مبتنی بر فرهنگ اسلامی، مشترک و از نظر موضوعی و مصداقی وابسته به مجموع شرایط محیطی، کاملا بومی و استانی باشد.

۱-۲- پژوهش: مهمترین مسأله در حوزۀ پژوهش بخصوص در مقاطع تحصیلات تکمیلی، «روش تحقیق» در حوزه های میان دانشی و مباحث زیبایی شناسی، حکمت هنر و سبک هنری است. متأسفانه روش تحقیقات موجود،

رویکردی تقلیدی از روشهای نسبتا مناسب برای علوم تجربی دارند. درحالیکه این روشهای «کمّی و آماری» مناسب برای علوم انسانی، هنری و میان دانشی نیست. لازم است اساتید حوزه و دانشگاه مبتنی بر تحقیقات انجام شده در این موضوع، فورا کتاب روش تحقیق در علوم انسانی و مباحث میان دانشی مورد تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی را تألیف نموده و برای کلیه اساتیدی که در این حوزه فعال هستند، کارگاههای دانش افزایی و هم اندیشی برگزار نمایند و سپس مجوز تدریس برای آنها صادر شود.

۱-۳- پرورش: متأسفانه در تقلید از فرهنگ لیبرالیستی غربی موضوع «تربیت و تزکیه» که در فرهنگ اسلامی پیوندی جدایی نا پذیر با «تعلیم» دارد، در فضاهای آموزشی دانشگاههای ما مورد غفلت قرار گرفته است. لازم است دفاتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، برنامه های مشخص و مبسوطی برای «دانشجویان، اساتید و کارکنان» دانشگاهها تنظیم نمایند، به نحوی که در عمل ضمانت اجرایی داشته و بخشی از تعهدات اقشار دانشگاهی و امتیازات آنها در حوزه فرهنگی و تربیتی تعریف و قابل ارزیابی و تأیید باشد. لازم است این برنامه در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب برسد.

۱-۴- گزینش: در مورد گزینش دانشجویان لازم است حداقل از دوره راهنمایی و دبیرستان (هنرستان) کلیه دانش آموزان دارای کارنامه استعدادسنجی توسط اساتید متخصص باشند که هنگام انتخاب رشته در در دانشگاه مورد ارزیابی و امتیازدهی قرار گیرد تا عزیزان دانشجو در رشته انتخابی خود موفق بوده و مدارج ترقی را با رضایت کامل و لذت کاری ادامه دهند.

در انتخاب اساتید میان دانشی، مسألهٔ اعتقادات آنها به پیش فرضهای فرهنگی بسیار مهم بوده و در تدریس، تحلیل و ارزیابی موضوعات بسیار تأثیرگذار است. بنابراین در گزینش این اساتید باید بسیار دقیق و عمیق بود. برای اساتید موجود نیز باید دوره های هم اندیشی و هم افزایی توسط متخصصین مربوطه بصورت کاملا مستند و علمی، تطبیقی و تحلیلی، در جهت رفع تردیدها و سوء تفاهمها برگزار نمود و فرهنگسازی را ادامه داد.

۱-۵- گسترش: گسترش دانشکده های معماری و شهرسازی و رشته ها و گرایشهای موجود در سطح کشور (حدود هشتصد دانشکده و گروه علمی) کاملا فاقد توجیه علمی و ضروری بوده و باید توسط وزارت علوم مبتنی بر نیازهای ملی (برنامه آمایش سرزمینی) و تعیین ضوابط مشخص برای وجود اساتید متخصص و امکانات لازم بصورت فوری بررسی و تعداد آنها برحسب ضرورت کاهش یابد تا از بیکاری دانش آموختگان در آینده پیشگیری شود. لازم است از اکنون تحقیقاتی مشترک بین شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت راه و شهرسازی، مرکز تحقیقات مجلس شورای اسلامی، با توجه به مجموع شرایط امروز و آینده در جهت «آینده پژوهشی» برای ایجاد رشته ها و گرایشهای جدید در حوزه معماری و شهرسازی پیشبینی و برای تحقق آنها اقدامات لازم صورت پذیرد.

۲- حوزه قوانین و ضوابط موجود

۲-۱- قوانین و ضوابط موجود در اسناد بالادستی یعنی قانون اساسی و سیاستهای تعیین شده در مجمع تشخیص مصلحت نظام و راهبردهای مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، بطور کلی مناسب و مطلوب هستند و در کلیه قوانین و ضوابط بعدی باید مبنا قرار گیرند.

۲-۲- متأسفانه هنوز شورای عالی انقلاب فرهنگی راهبردهایی را درباره تحقق معماری و شهرسازی مناسب و مطلوب تحقیق و ابلاغ نکرده است. کارگروه موجود هنر و معماری آن بسیار ضعیف و نامناسب است. (از حدود ۱۷ نفر عضو، فقط یک متخصص معماری در آن عضویت دارد و عضو شهرساز هم ندارد!) پس لازم است یک گروه مستقل از اساتید متخصص و متعهد در حوزه «معماری و شهرسازی با هویت اسلامی-ایرانی» تشکیل شود. اعضای این کارگروه باید اعتقاد، آگاهی و تجربه کافی در حوزه نسبت اسلام با آثار هنری، معماری و شهرسازی داشته باشند. کارگروه فوق با توجه به مجموع تحقیقات موجود در حوزه ها و دانشگاهها سند راهبردی برای تحقّق معماری و شهرسازی با «هویت اسلامی-ایرانی» را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه و پس از تصویب به کلیه مراجع مربوطه ابلاغ نمایند.

۲-۳- وزیر راه و شهرسازی باید معاونت پژوهشی خود را مأمور نمایند تا با کمک مرکز پژوهشهای مجلس، کارگروه معماری و شهرسازی شورای عالی انقلاب فرهنگی (که در بند قبل اشاره شد) و نمایندگانی از اساتید حوزه و دانشگاه متخصص در حوزه های «برنامه ریزی، حقوق عمومی، فقه معماری و شهرسازی و ...» کلیه قوانین و ضوابط موجود در مراجع معماری و شهرسازی کشور را (نظیر وزارت راه و شهرسازی، شورای عالی معماری و شهرسازی، شهرهای جدید، نظام مهندسی» در حوزه معماری و شهرسازی و همچنین ضوابط شهری را در حوزه شهرداریها، طرح های توسعه روستایی (بنیاد مسکن) و سازمان محیط زیست و ... را بررسی و آسیب شناسی نموده و یک پیشنهاد مشخص کاربردی و اصلاحی را فوراً ارائه نمایند.

مهمترین مشکل در این حوزه، «واگذاری اختیارات قوای سه گانه به شهرداری هاست». که باید فوراً اصلاح شده و قانونگذاری و رسیدگی به تخلفات از شهرداریها گرفته شود.

۲-۴- باید لایحه یا طرحی به مجلس ارائه شود تا ضوابط مشخص تخصصی (علاوه بر تعهد) برای مدیران دولتی از وزیران تا پایینترین سطوح و از جمله کارشناان مربوطه، تعیین، تصویب و ابلاغ شود.

۳- حوزه مدیران و کارفرمایان

۳-۱- ابتدا طبق قوانین و ضوابط اصلاح شده در بند (۲-۴) باید کلیه مدیران و کارشناسان در سطوح مختلف، علاوه بر «تعهد» از نظر «تخصص» نیز بررسی و کلیه مدیران غیرمتخصص برکنار و در انتصابات جدید نیز مقوله تخصص و اعتقاد عملی به «هویت اسلامی-ایرانی» در معماری و شهرسازی بصورت جدی مورد نظر قرار گیرد.

۳-۲- لازم است کلیه طرحهای جامع و تفصیلی شهرها و طرحهای توسعه روستایی از بعد هویت پذیری «اسلامی-ایرانی» مورد بازنگری، اصلاح و ارتقاء قرارگیرد و اقدامات انجام شده حتی المقدور اصلاح شود.

۳-۳- لازم است کلیه طرحهای شهرسازی و طرحهای توسعه روستایی در هر استان به مهندسان مشاور همان استانها واگذار شده و دارای پیشنگار فرهنگی در جهت تحقق هویت «اسلامی-ایرانی» باشد. از اساتید خبره مربوطه و در سطح ملی در این زمینه کمک گرفته شود و حداقل بعنوان «عامل چهارم» در نظارت بر کار مهندسان مشاور بهره برداری شود.

۳-۴- لازم است از طریق مجموعه رسانه های عمومی بخصوص رسانه های ملی (صدا و سیمای مرکزی و استانی) با پخش برنامه های متنوع در مورد سلیقه های زیبایی شناسی و هنر در سطح افکار عمومی، فرهنگ سازی شود و مردم را بصورت نظری و تجربی با فرهنگ بومی، غنی و فاخر معماری و شهرسازی دوران اسلامی آشنا نموده و از هر نوع تقلید و خودباختگی پرهیز دهند.

۴- حوزه مهندسان مشاور، پیمانکاران و مجریان

۴-۱- لازم است برای مهندسان مشاور موجود در حوزه معماری و شهرسازی کارگاههای دانش افزایی و هم اندیشی برگزار شود. تا دانش آموختگان قدیمی نیز با فرهنگ غنی و تجربیات فاخر معماری و شهرسازی با هویت «اسلامی-ایرانی» بیش از پیش آشنا شده و طرحهای خود را در این زمینه ها اصلاح نموده و ارتقاء بخشند. (حضور در این کارگاهها، امتیاز برای ارجاع کارهای بعدی باشد).

۴-۲- لازم است برای پیمانکاران موجود در حوزه معماری و شهرسازی کارگاههای دانش افزایی و هم اندیشی در جهت اصلاح و ارتقاء کارهای اجرایی و انتقال مستمر تجربیات انجام شده در سطح استانها و به کمک خبرگان این امور تشکیل شود و حضور در این کارگاهها واجد امتیاز برای ارجاع کارهای بعدی باشد.

۴-۳- لازم است برای کلیه مجریان متنوع امور معماری و شهرسازی در هر استان و شهرهای بزرگ کارگاههای آموزشی و تخصصی برگزار شود و مدرک آن، مجوز انجام کار در حوزه های مربوطه باشد.

۴-۴- لازم است در هر استان با همکاری استانداری ها و دانشگاهها، شرکتهای دانش بنیان در جهت اصلاح و ارتقاء امور معماری و شهرسازی از ابعاد «مهندسی و فرهنگی» تشکیل شود و پروژه های تحقیقاتی مشخص به آنها واگذار شود و دستاوردهای برجسته اساتید و دانشجویان در این زمینه ها به صورت مستمر تقدیر و تشویق گردد.

عبدالحمید نقره کار-مدیر قطب علمی معماری اسلامی

والحمدلله اولا و آخرا